

Kokemuksia Keski-Suomen hyvinvointialueen lasten ja nuorten päihdepalveluiden kehittämisestä

Keski-Suomen hyvinvointialue

- Asukasmäärä: noin 273 000 (08/2021)
 - Väestötiheys 16,3 as/m²
 - Taajama-aste 81,1 %
 - Syntyneet 2 160
 - Kuolleet 2 850
 - Suurin ikäryhmä 70–74-vuotiaat, 18 403
 - Sairastavuusindeksi 108,1
 - 65 tai yli vuotiaita väestöstä 23,7 %
- Talous: noin 1,3 miljardia/vuosi
- Henkilöstöä yhteensä noin 11 500
- Alle 0-17-vuotiaita n. 50 000 (Jkl: n.25 000)

Mielenterveys painopisteissä

- Strateginen menestystekijä: ”*Varhainen toiminta ja vahvat peruspalvelut erityisesti päihde- ja mielenterveysasioissa sekä lasten, perheiden ja nuorten palveluissa.*”
- Aluehallituksen painopisteissä lasten ja nuorten mielenterveyden peruspalvelut ja niiden kehittäminen vuosille 2023 ja 2024
- Hyvinvoinnin, terveyden ja turvallisuuden edistämisen ohjelmassa kärjet:
 - Liikkumisen edistäminen
 - Mielenterveyden edistäminen
 - Arjen turvallisuuden edistäminen

Mitä olemme tehneet alkuvuoden 2023 aikana?

Lasten ja nuorten MTP-tiimit ja perheneuvolat Keski- Suomessa 2023

Viitasaaren lasten ja nuorten mtp-tiimi ja perheneuvola

Psykologi, sosiaalityöntekijä,
sairaanhoitaja, sosionomi,
lääkäri

Saarijärven lasten ja nuorten mtp-tiimi ja perheneuvola

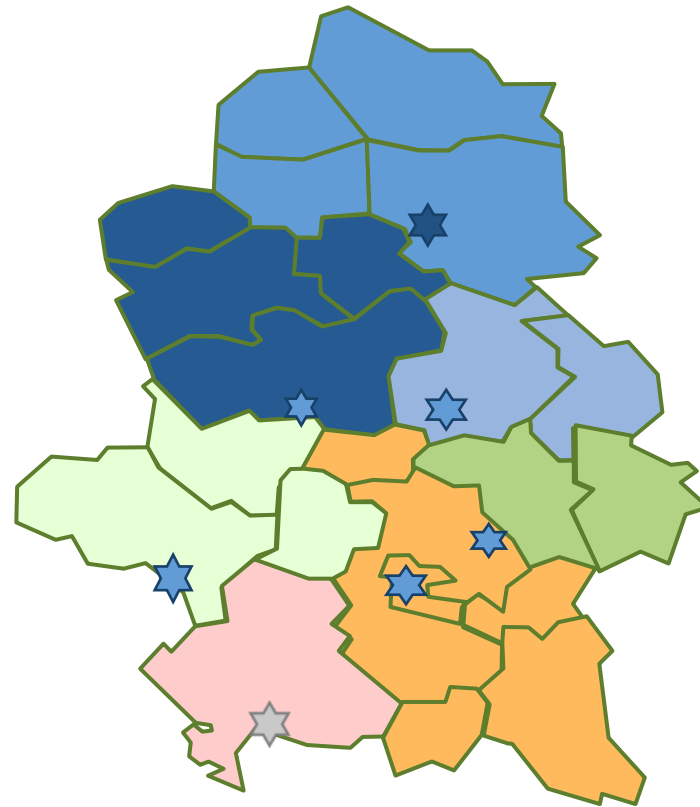
Psykologi, sosiaalityöntekijä, sai-
raanhoitaja, sosionomi, lääkäri

Keuruun lasten ja nuorten

Psykologi, sosiaalityöntekijä, sa-
irraanhoitaja, sosionomi, lääkäri

Jämsä perheneuvola (ulk.)

Lääkäri, psykologeja,
sosiaalityöntekijä,
sairaanhoitaja

Neuropsykiatrisen ja oppimisen tuen yksikkö

Psykologeja, neuropsykologi,
sosiaalityöntekijä,
toimintaterapeutti, lääkäri,
kuntoutusohjaaja

Äänekosken lasten ja nuorten mtp-tiimi ja perheneuvola

Psykologi, sosiaalityöntekijä,
sairaanhoitaja, lääkäri

Laukaan lasten ja nuorten mtp-tiimi ja perheneuvola

Psykologeja, sosiaalityöntekijä,
sairaanhoitaja,
sosionomi, lääkäri

Jyväskylän perheneuvola

Psykologeja, sosiaalityöntekijöitä,
sairaanhoitaja, toimintaterapeutti,
lääkäri

Jyväskylän Nuorisovastaanotto

Psykologeja, sosiaalityöntekijöitä,
sairaanhoitaja, terveydenhoitaja,
sosionomeja, toimintaterapeutti,
lääkäri

Lasten ja nuorten mielenterveyden ja päihteettömyyden tuki ja hoito

Perustason lasten ja nuorten
mielen hyvinvointia ja
päihteettömyyttä
toteuttavat palvelut:

KOULUTERVEYDENHOITO
OPISKELUHUOLLON
KURAATTORI- JA
PSYKOLOGIPALVELUT
OPISKELUTEVEYDENHUOLTO

Lasten ja nuorten
perustason
mielenterveys- ja
päihdepalvelut:

MTP-TIIMIT

Erityistason
mielenterveys- ja
päihdehoito:

LASTENPSYKIATRIA
NUORISOPSYKIATR
IA
LASTENSUOJELU

Mitä Keski-Suomessa on jo tehty?

- Moniammattilliset lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdetyön tiimit ovat käynnistyneet kattavasti koko hyvinvointialueella
 - Esimerkkinä Jyväskylän Nuorisovastaanotto (Liite /dia 15)
- Vaikuttavien hoitomuotojen käyttööottoa lisätään eri palveluissa (mm. opiskeluhuolto, lasten ja nuorten mielenterveys- ja päihdetyöntekijät ja erikoissairaanhoido)
 - Mm. Lapset puheeksi, IPC- menetelmä ja Cool kids -menetelmät; lyhytterapeuttiset menetelmät;
- Työmuotoina erilaisia ryhmätyömuotoja (etä- ja lähiryhmiä)
 - mm. Nuoret ja päihteet –teemailta, Tukea erityisnuorten vanhemmille -ryhmä, Hallitse ahdistusta -ryhmä nuorille, Tukea vanhemmuuteen -ryhmä
- Digitaalisten ja etäpalveluiden kehittäminen
 - [Digitaalinen sote-keskus Omaks.fi](https://omaks.fi): Perheiden ja Nuorten sivut, nuorten etätyöntekijän ja etäperhetyöntekijä Omanannyn palvelut (chat & videovastaanotto)
 - Pyydä apua-nappi

Alaikäisten nuorten päihdepalvelupolku

- Jyväskylässä on laadittu alaikäisten Nuorten päihdepalvelupolku 2022
- Päihdepalvelupolkua hyödynnetään hyvinvointialueen alaikäisten päihdepalvelupolun laadinnassa
- Hyvinvointialueella uusi palveluketjutyökalu Drupal

Jyväskylä 2022: Alaikäisten päihdepalvelupolku (Eerika Ollila & Marja Lehtoranta)

ALAIKÄISTEN NUORTEN PÄIHDEPALVELUPOLKU

**Kaikki
ammattilaiset
ja järjestöt**

Ennaltaehkäisy

Päihteiden käytöstä herää huoli

LISÄTIETOA

**Nuoren päihteettömyyden edistäminen.
Varhaisen puuttumisen malli koulu- ja
opiskeluterveydenhuoltoon.
(Pirskanen M. 2007 väitöskirja)**

**Kouluikäisten nuorten masennus-
ja ahdistusoireilun palvelupolku
(Jyväskylän malli)**

Päihdelinkki

Nuortenlinkki

EHYT ry - päihdeneuvonta

**Polku mielen hyvinvointiin ja
päihteettömyyteen (KSSHP)**

Päihde- ja riippuvuustyönstrategia

**Laki ehkäisevän päihdetyön
järjestämisestä 523/2015**

Internet ja some

Nuoret ja some

Nuori ja media - MLL

Neuropsykiatriset vaikeudet

PALVELUPOLUN TIEDOT

Tavoitteet ja arviointi

Jalkauttaminen ja päivitys

Työryhmä

Mitä on työn alla?1/2

- Keski-Suomen hyvinvointialueella laaditaan parhaillaan lasten ja nuorten mielenterveys- ja **päihdepalveluketjuja** sekä neuropsykiatrisesti oireilevien lasten palveluketjuja
 - Hoidon ja tuen porrastuksen selkeyttäminen käynnissä
 - Yhteisten mittareiden ja arviointien käyttöönotto
- Mielenterveys- ja päihdetyön tiimien **työn sisältöjä** yhtenäistetään huomioiden lainsäädännön ja suositusten mukainen työskentely
- Päihdetyön **osaamista** ja työmenetelmiä vahvistetaan ja yhtenäistetään
 - Suunnitteilla mm. Interventionavigaattorin käyttöönotto sekä päihdetyön osaamisen koulutusta
- Lastensuojelun ja mielenterveys- ja päihdepalveluiden yhteisten asiakkaiden palveluiden vahvistaminen, sovittu mm.
 - Päihteiden käytöstä tulleen, 1. LS-ilmoituksen, käsittely ja systemaattinen ohjaus mtp-tiimiin
 - Lastensuojelun avohuollon ja mtp-tiimien alueellisen yhteistyön ja yhteisten työkäytäntöjen vahvistaminen
 - Hankesuunnitelmana etenemässä: Jälkihuoltoon nuorten terveydenhuollon (mukana mtp) vahvistaminen

Mitä on työn alla? 2/2

- Valmisteilla **ikärajojen** yhtenäistäminen ja selkeyttäminen (Mielenterveyssuunnitelma)
- Tiedottamisen ja viestinnän tehokkuus ja jatkuvuus
 - Hyväksin tiedottamiskanavien monipuolistaminen → mm. Nuorten sivut
 - Yhteistyötä mm. sivistystoimien ja nuorisopalveluiden kanssa lasten, nuorten ja perheiden tavoittamiseksi
- Seurannan ja arvioinnin sekä tiedolla johtamisen vahvistaminen
 - Asiakas- ja potilastietojärjestelmät, seurantatieto
 - Palveluketjujen seuranta ja vaikuttavuuden arviointi

Unelmia, toiveita ja tavoitteita?

- Päihteitä käyttävien alaikäisten lasten päihdetyön tuen mahdollistaminen anonyymisti
- Ajanvarauksettomat monialaiset vastaanotot lapsille, nuorille ja perheille eri puolilla Keski-Suomea
- Korjaavaa päihdehoitoa tarvitsevien lasten päihdehoidon saatavuuden parantaminen
- Tietoisuuden vahvistaminen tuen muodoista ja palveluista Keski-Suomessa
- Ammattitaitoisen henkilöstön pysyvyys ja saatavuus alueella

Kiitos

www.hyvaks.fi
#hyvaks #hyväarkikaikille

Yhteystiedot:

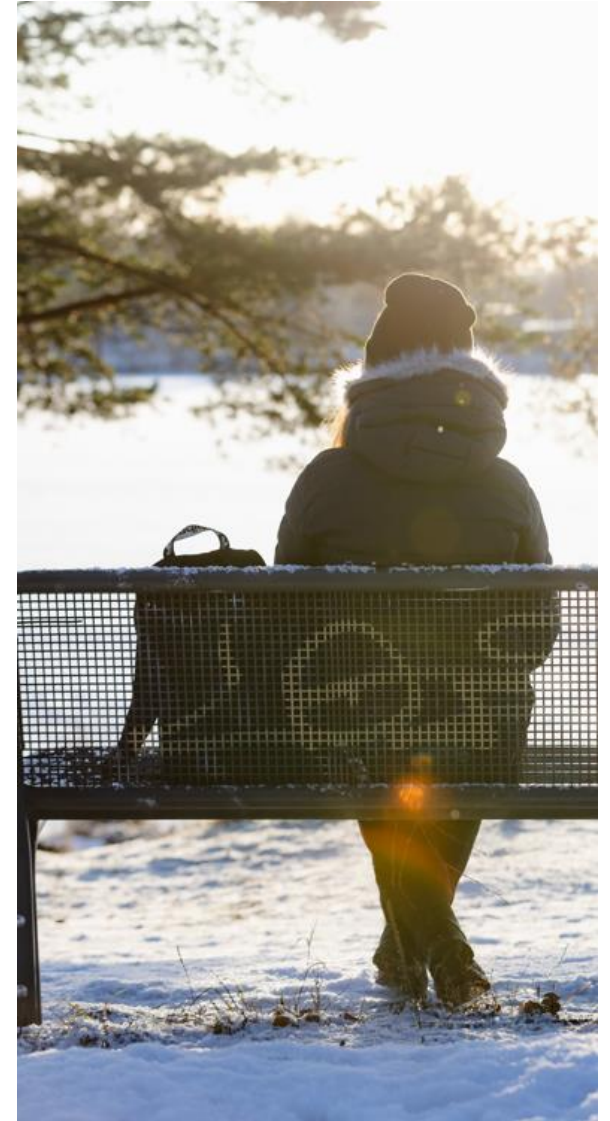
Palvelupäällikkö Hanna Hämäläinen
Nuorten mielenterveys- ja päihdepalvelut
p. 040 480 6010
hanna.k.hamalainen(a)hyvaks.fi

Yhteystiedot verkkosivuilla

www.hyvaks.fi/hyvintointialue/yhteystiedot/lasten-nuorten-ja-perheiden-palvelujen-johdon-yhteystiedot

Päihteiden käytön näkyminen LS-ilmoituksissa: Case Jyväskylä 2022

- Vuonna 2022 Jyväskylän kaupungissa vastaanotettiin yhteensä 5680 lastensuojeluilmoitusta
 - Kasvatuksesta vastaavan henkilön päihteiden käyttöön liittyviä ls-ilmoituksia yht. **1065** (yleisin ls-ilmoituskoodi)
 - Lapsen päihteidenkäyttöön liittyviä ls-ilmoituksia yht. **450** ilmoitusta (kolmanneksi yleisin syykoodi)
- Arviolta noin 27% viime vuonna vastaanotetuista ilmoituksista liittyivät jollain tavoin päihteisiin, joko vanhempien tai lapsen
- Lähes 100% lapsen päihteidenkäytön ls-ilmoituksista koskee nuoria. Suurin osa liittyy yläkouluikäisten tai sitä vanhempien päihteilyyn ja jonkun verran esiteinien eli puhutaan 10-12 -vuotiaista.

Esimerkkinä Jyväskylän Nuorisovastaanotto

- Palvelualue Jyväskylän, Joutsan, Luhangan, Muuramen, Toivakan ja Uuraisten kuntien
- Palvelee 13-22-vuotiaita jyvaskyläläisiä nuoria ja nuoria aikuisia
 - Muiden kuntien osalta ikäraja 13-17-vuotiaat
- Tavoitteena nopea pääsy vastaanotolle:
 - Walk in – palvelu arkisin klo 12-17 Nuorten Talossa Jyväskylässä
 - Puhelinaika ma 12-13.30 ja ti-pe 8.30–10.
- Nuorisovastaanotolle tullaan asiakkaaksi joko Käynti kerrallaan menetelmän tai Oiva-työskentelyn kautta
 - Työskentelyn lähtökohtana on nuoren asiakkaan ja/tai läheisten oma näkemys ongelmallisesta tilanteestaan
 - "Mihin ongelmiin toivoisit saavasi apua juuri nyt?"
- Kokonaisvaltainen, nuoren elämäntilanteen huomioiva työskentely

LÄHTEET:

Alaikäisten nuorten päihdepalvelupolku. <https://www3.jkl.fi/palvelupolku/sivu.php/1/345>

Luettu 3.9.2023.

Keski-Suomen digitaalinen sote-keskus Omaks.fi <https://omaks.fi/> Luettu 3.9.2023

Keski-Suomen hyvinvointialue, Nuorten sivut: <https://hyvaks.fi/palvelumme/nuorten-palvelut> Luettu 3.9.2023.

Välitä, sitoudu, suojele : Toimintasuunnitelma päihteillä oireilevien lasten ja nuorten tukemiseksi
Luettu 3.9.2023.